

Синдикално У@р@д

ЛИСТ СИНДИКАТА ОБРАЗОВАЊА СРБИЈЕ

Број 224 • јул-август 2023 • Година XXIII • Бесплатан примерак • www.sind-obr.org.rs

ISSN 1451-7574

ПРОТЕСТ!
26. септембра 2023.

У међувремену...

Пише: Валентина Илић

Од прошлог броја "Синдикалног пера", када се школска година нагло завршила 6. јуна, након немилых догађаја у мају, СОС је инсистирао на интензивирању преговора са Министарством просвете везано за анексирање колективних уговора за предшколско васпитање и образовање, студентски стандард и високо образовање.

Тражили смо да правилници о начину финансирања, којима би био укључен већи број стручних сарадника, што пре буду донесени како би био обезбеђен почетак нове школске године на вишем нивоу безбедности за ученике и запослене. Више пута смо се обраћали ресорном министарству, Влади РС, као и председнику државе у вези повећања плата и што брже доношења нормативно правних аката да би заокружили све преговоре и закључке од новембра 2022. године. Крајем августа, на састанку са министарком просвете, упозорили смо да су правилници и уредбе требали да буду раније објављени да би се у систему образовања расписали конкурси за педагоге, психологе, који су најављивани. Први септембар је дочекал без промена и са новим наметима за запослене у школама, а Упутство за почетак школске 2023./2024. године је само унело пометњу и нове обавезе. Још веће изненађење је изазвала објављена Уредба о коефицијентима запослених у јавним службама, која није обухватила високо образовање.

Постојећи коефицијенти би требало да буду резултат социјалног дијалога са синдикатима, а основица за обрачун и исплату плата, коју утврђује Влада дефинисано према ПКУ уз предлог синдиката, само је празно слово на папиру.

Коефицијент "изражава сложеност послова, одговорност, услове рада и стручну спрему. Коефицијент садржи додаток на име исхране у току рада и регрес за коришћење годишњих одмора" (Члан 4. ЗОПУ-ДОИЈС). До сада су коефицијенти били распоређени у распону 1 : 2.89 (физички радник 5.99, а запослени са седмим степеном 17.32), тј. плата запосленог са седмим степеном треба да буде 2.89 пута већа од најниже зараде. Другим речима, зарада запосленог са седмим степеном је треба-

ло да задржи 2.89 минималаца, односно да буде више од 110.000 нето.

Оно што је била "корекција (државе) до минималца" од данас се зове плата. Притисак међународних институција, а по дописима синдиката и адвоката запослених, због поступака регреса и топлог оброка је уродио плодом. Корекције више неће бити, јер ћемо је звати другачије. Овим је држава, такође и формално, признала да је став ВКС ван сваке сумње био погрешан. Корекција Уредбе је изведена на следећи начин:

Повећани су коефицијенти запосленима до коефицијента 9.16, тако да било који од њих помножен са ценом рада буде незнатно изнад минималне зараде (сада 40.200 динара), а све што је преко је ваљда топли оброк и регрес (?). До краја ове 2023. године то ће износити 42.500 динара.

То значи да ће запослени добијати исто што и сад иако ће неким којефицијент пораста за 50% (5.99 - 9.28). Нови коефицијент физичког радника износи 9.28, помоћног радника износи 9.30, а административног 9.36. Што значи да је разлика између коефицијента физичког и административног радника 0.08, односно 345 динара.

Уз поштовање свих у процесу рада, административно финансијски радник, неопходан свакој школи, како је у допису навела директорка једне војвођанске школе, обавља следеће послове:

води прописане електронске евиденције и врши електронска плаћања, редовно врши исплате по фактурама, води евиденцију о административним забранама и кредитима запослених, извршава решења и судске одлуке о административним забранама и сарађује са банкама, најмање два пута месечно доставља податке Управи за трезор који су неопходни за обрачун зарада, обавља послове везано за исплату зарада запосленима и другим лицима, води књигу примљених рачуна, предаје све пореске пријаве, одговоран је за обрачун и исплату пореза и доприноса, води евиденцију извршених уплата ученика за екскурзије, уџбенике, ужину итд., сарађује са Одељењем друштвених делатности и Школском управом, припрема и предаје захтеве за плаћање, води евиденцију запослених који примају накнаду за превоз, води електронске евиденције, финансијска заду-

живања, ажурира податке у централном регистру фактура у ЈИСП-у, ИСКРИ, и обучава се за СПИРИ (најављен за 2025. годину). И то све ради за пар стотина динара изнад минималца.

Од 2014. године у систему образовања постоје три различите цене рада, основице тј. вредности рада у систему просвете. Најнижа цена рада је у високом образовању, која је нижа за око 5% у односу на основно, средње, предшколско васпитање и образовање и ученички и студентски стандард. Корекција коефицијентата није обухватила запослене у високом образовању, тако да је техничко особље које представља 30% запослених од укупног броја у минималној заради.

У јануару 2024. године поново ће бити потребна "корекција" до минималца. Септембарска плата (након увећања основице од 5.5% и примене измењене Уредбе) износиће за помоћног радника 42.312 динара, а за административног 42.585 динара.

Основна плата запослених са седмим степеном је 78.800 динара (1.86% минималних зарада). Однос минималне зараде и носиоца делатности износио је 2.89 а биће 1.86. Цео коефицијент је украден измењеном Уредбе.

Јануарска плата са увећаном основицом за 10%, а са најавом увећања минималне зараде од 17.8% произвешће следећи однос: са најнижим коефицијентима запослени ће зарадити 46.542 динара, а минимална зарада износиће око 47.000. Новом уредбом нису кориговани коефицијенти одељенским старешинама са четири на седам односно 10%.

СОС је окупио представнике свих репрезентативних синдиката у намери да усагласимо ставове и да заједнички иступимо на протесту 26. септембра 2023. године са захтевима да плате у просвети морају одмах бити у нивоу републичког просека, како нас сва остала најављена повећања не би ставила у неповољан положај у односу на остале запослене у јавним службама, затим да буде изједначена цена рада за све у систему образовања као и поменута корекција коефицијентата. Оно што је изазвало највећи револт је да су представници Владе и Министарства просвете олако схватили преговоре и нису испунили рокове нашег синдиката.

Одржане седнице Председништва и РОС

Пише: Миодраг Камперелић

Пред почетак нове школске године 25. августа у Београду су одржане редовне седнице Председништва и Републичког одбора. На седници Председништва су припремљени предлози одлука за Републички одбор.

Републички одбор је на почетку састанка, верификовао мандат новој колегиници из Суботице, Неда Лукић уместо Гордане Штулић, која се повукла из здравствених разлога. Колегиница Неда Лукић се укратко представила и рекла да је по занимању психолог и да ради у ОШ "Јован Микић" у Суботици.

Председница је у уводном делу информисала чланове о актуелној ситуацији у образовању, потом и о састанцима одржаним током те недеље. Први састанак је одржан у среду са представницима сва четири репрезентативна синдиката у образовању, на којем су договорене смернице за даље заједничке активности. Дан касније, одржан је и састанак са новом министарком просвете Славицом Ђукић Дејановић, који је био протоколаран, без икаквих конкретних решења. Синдикати су се договорили да 1. септембра одрже заједничку конференцију за медије и упознају јавност са нашим захтевима.

Такође, у планирано је да буде одржан протест свих синдиката и уколико не буде помака у преговорима, да се отпочне са штрајком у октобру. Чланови Републичког одбора су подржали сарадњу свих синдиката и прихватили предлоге даљих акција.

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ВЛАДА
СБОТРАЈ

ПРЕДСЕДНИЦИ ВЛАДЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ, АНИ БРНАБИЋ
МИНИСТРУ ФИНАНСИЈА, СИНИШИ МАЛОМ
ПРЕДМЕТ: ЗАХТЕВ ЗА ХИТАН ПРИЈЕМ ПРЕДСТАВНИКА
РЕПРЕЗЕНТАТИВНИХ СИНДИКАТА ПРОСВЕТЕ

Поштовани,

Након више безуспешних разговора са надлежним представницима Владе Републике Србије, а у циљу додатног побољшања материјалног положаја запослених у образовању тражимо хитан пријем.

Захтеви репрезентативних синдиката су:

- Да се плата просветних радника одмах изједначи са просечном зарадом у Републици Србији и да се у наредном периоду ради на стратегији повећања плата у просвети.
- Измена Уредбе о коефицијентима за обрачуна и исплату плата запослених у јавним службама, које би обухватиле измену коефицијената свих запослених у образовању, као и повећање додатка на коефицијент намењен одељенским старешинама са 4% на 12 %.
- Успостављање социјалног дијалога уз међусобно уважавање социјалних партнера.

Представници репрезентативних синдиката:

Председник Уније СПРС
 Председник Синдиката образовања Србије
 Председник ГСПРС Независност
 Председнице Синдиката радница у просвети Србије

За члана Радне подгрупе за технолошке вишкове у ШУ Сомбор за нову школску годину изабрана је Душанка Ђурувија из Сомбора, а за заменика члана Неда Лукић из Суботице.

С обзиром на то да у Градском одбору образовања Ниша нису спроведени избори за новог председника, Председништво је предложило да се на ту функцију именује колегиница Валентина Вељковић Николић на рок од годину дана. У том року она треба да спроведе изборе за новог председника Градског одбора образовања Ниша.

Због дужег одсуства колеге Радета Ерцега, Републички одбор је за члана Организационог одбора Спортских сусрета у Кладову 2023. године, изабрао колегу Ненада Стојковића из Лесковца, професора физичког васпитања и члана Републичког одбора.

За Спортске сусрете се пријавило преко 550 учесника из 40 екипа и попуњени су сви смештајни капацитети. Уплате котизације се редовно измирују.

Поводом великих поплава у Словенији, Републички одбор је донео одлуку о солидарној финансијској помоћи пријатељском Синдикату образовања, науке и културе Словеније (SVIZ), који је помагао нашем синдикату у време поплава у Србији 2014. године када је поред директне помоћи члановима Синдиката образовања Србије, уложио велика средства за обнову школа и вртића у Обреновцу и Петровцу.

Председница је предложила да се помогне и нашим колегама на Косову и Метохији. Наши представници са Космета су говорили о проблемима са допремањем помоћи, јер на административним прелазима не пуштају камионе са производима из Србије. Они су предложили да одрже састанак Покрајинског одбора образовања Косова и Метохије и нађу решења како би се помоћ могла дистрибуирати. Такође, договорено је да се Синдикат образовања Србије обрати Интернационали образовања са молбом да финансијски помогну.

Почетну плату наставника изједначити са републичким просеком

Пише: Данас / Р. С. П.

Представници сва четири репрезентативна синдиката образовања затражили су да се почетна плата наставника изједначи са просечном зарадом у Републици Србији и да се након тога изради стратегија за даља повећања плата просветних радника.

Они су на заједничкој конференцији за медије 1. септембра, поводом почетка нове школске године, оценили да је ово минимум који омогућује да се просветним радницима врати достојанство.

Председник Уније синдиката просветних радника Србије Добривоје Марјановић је казао да је тренутна почетна плата наставника око 10.000 динара испод републичког просека и да изједначавање са тим просеком треба да буде почетак разговора са Владом.

Валентина Илић, председница Синдиката образовања Србије, је рекла да измењени правилници о финансирању школа ресетују стање и враћају на период 2015. године, пре него што су се стручни сарадници нашли на удару рационализације и уштеда у образовању.

- Ова четири репрезентативна синдиката представљају више од две трећине запослених у образовању. Само да подсетим, још пре четири године на заједничку конференцију за медије дошао је само један новинар, а то је оно на шта упозоравамо годинама да су напори синдиката девастирани и да уместо договора морамо да преговарамо око одлука које су већ донесене. Данас је у школу кренуло око 760.000 ђака, од тог броја око 65.000 првака. Статистика указује на смањење броја деце, јер око 40.000 породица на годишњем нивоу одлази из Србије. Прошле године једва смо осујетили намеру да држава споји школе са мањим бројем ђака у нижим разредима, желећи да направи комбинована одељења, рекла је Валентина Илић, а потом се осврнула и на сва упозорења синдиката на пораст вршњачког

насиља, али и насиља према просветним радницима у школама.

Она је указала и на одлив наставног кадра износећи податак до којег је Синдикат дошао, да у српским школама наставу обавља приближно две хиљаде наставника без адекватног образовања, јер, како је рекла, других нема, док држава спроводи рационализације ствара технолошке вишкове.

Председник Гранског синдиката просветних радника Србије "Независност" Срђан Словић прецизирао је да је плата наставника почетника тренутно 74.693 динара, док је републички просек око 84.000 динара.

- Представници власти говоре како имамо најбоље финансије у региону. Међутим, ако упоредимо наше и плате наших колега у региону видимо колико нас је држава понизила. Да не помињемо Словенију и Хрватску које су далеко из нас. Ми заиста имамо већи БДП од Републике Српске и БиХ, на нивоу смо Црне Горе, а

Македонија је нешто испод нас. Али је основна плата наставника у Црној Гори и Републици Српској 100 евра већа него у Србији, већа је и у БиХ, чак њихов наставник са око 30 година радног стажа има скоро две просечне плате, а ми се боримо и тражимо само тај један просек - каже Словић.

Он је казао да су просветни радници много изгубили неприменом платних група и разреда.

- У заостатку смо 27 одсто у односу на остале делатности из јавног сектора са којима је требало да будемо на истом нивоу 2018. године - рекао је Словић.

Синдикати су подсетили да је осим повећања плата на списку њихових захтева и смањење администрације просветним радницима, као и повећање броја психолога и педагога у школама.

Што се тиче захтева за смањење администрације, Добривоје Марјановић је казао да је са Министарством просвете постигнут начелан споразум да се седне за преговарачки сто и дефинише која администрација оптерећује просветне раднике.

- Просветни систем се свео на пуку папирологију, на то да је битно уписати, а не реализовати, да је битно да постоји архива, а да није важно да ли је и шта урађено - казао је Марјановић.

Милорад Антић, из Синдиката радника у просвети Србије, рекао је да је 1. септембар тужан дан за наставнике и ђаке, а разлог томе је неспособност Министарства просвете.

- Не можете ви господо да за 10 дана припремите школску годину. Не можете да уводите нов предмет 18. августа, када смо добили званичан допис Министарства. Не можете 18. августа да дате смернице шта и како треба да радимо. То је општи хаос који производи Министарство и слободно могу рећи и Влада - навео је Антић.

Синдикати су поручили да од својих захтева неће одустати и да ће, ако одговора не буде било, организовати протесте и штрајкове.

Високо образовање није ни поменуто у измени Уредбе

Пише: Р. С. П.

Одмах после објаве на сајту Владе Србије, а онда и у медијима, да је усвојена измена Уредбе о коефицијентима за обрачун плата запослених у јавним службама како се наводи: "којом се предлаже увећање коефицијента утврђених за обрачун и исплату плата запослених у просвети - основним и средњим школама, предшколским установама, као и запосленима у ученичком и студентском стандарду, председница Валентина Илић је 1. септембра реаговала дописом премијерки и новој министарки затраживши хитан састанак, увршавање високог образовања у измену Уредбе и упозорила да у супротном

нова школска година на факултетима неће почети на време.

Она је захтеве образложила огромним незадовољством СОС због чињенице да није консултован и да високо образовање није ни поменуто у изменама коефицијената, иако велики број запослених на факултетима, високим школама и академијама прима минималну зарату.

Валентина Илић је представницама власти указала да је високо образовање део образовног система, али и на одсуство социјалног дијалога и у овом случају.

Саопштење репрезентативних синдиката у образовању

Пише: Р. С. П.

На састанку, којем су 6. септембра присуствовали представници Владе Србије, надлежних министарстава и репрезентативних синдиката у образовању, није постигнут договор којим би се поправио материјални положај запослених у образовању. Тим поводом четири синдиката су се огласила саопштењем.

“... Синдикати су инсистирали да се плата просветних радника одмах изједначи са просечном зарадом у Републици Србији и да се у наредном периоду мора радити на стратегији повећања плата у просвети.

Уредбом, коју је усвојила Влада, без социјалног дијалога није повећан додаток за одељењско старешинство у складу са закључком радне групе

формиране од стране Министарства просвете из децембра 2022. године.

Административни радници су изједначени са помоћно - техничким особљем у висини плате, а поменута Уредба не обухвата повећање коефицијентата свих запослених у образовању.

Надлежни су остали на усменим обећањима да ће у наредној бюджетској 2024. години покушати да обезбеде средства за повећање плата запосленима у образовању и накнада одељењским старешинама.

Репрезентативни синдикати у образовању нису задовољни исходом данашњег састанка и планираним повећањем зарада од 5,5%, који у нето износу по запосленом износи 2.000 до 4.500 динара.

Остаје нам, да у у складу са тим предуземо одговарајуће мере синдикалне борбе.

Уместо одговора на конкретне захтеве за бољим материјалним положајем запослених добили смо информацију да Министарство просвете неће одустати од најављене појачане контроле по школама, иако смо указали на бројне нелогичности преобимне педагошке администрације, која је додатно појачана увођењем смерница од стране Министарства просвете почетком ове школске године.

Синдикати неће одустати од тога да обједињени предлог за смањење обима администрације у школама доставе Министарству просвете и инсистираће на обавезном смањењу исте”.

На улици због лошег материјалног положаја

Пише: Нова / Данас / Р.С.П.

После изостанка договора представника четири синдиката и Владе Србије око поправљања материјалног положаја запослених у образовању, како је и најављивано, репрезентативни синдикати су појачали притисак на власт заказујући протест у центру Београда за 26. септембар.

На вест о заказаном протесту медији су муњевито реаговали. Преносимо писање портала “Нова РС”, који је вест преузео од дневника Данас:

“Представници сва четири синдиката образовања договорили су се да 26. септембра организују протест у Београду на који ће позвати и родитеље, а у плану је и штрајк у законским оквирима са скраћењем часова, каже Валентина Илић, председница Синдиката образовања Србије.

Она истиче да су просветни радници изреволтирани понашањем државе, која није прихватила захтев да се плате просветних радника изједначе са просечном републичком зарадом, а измену уредбе о коефицијентима за обрачун и исплату плата доживели су као шамар.

- Уредба није обухватила све запослене у систему образовања ни по вертикали, ни по хоризонтално. Нелогично је да чистачица на факултету има коефицијент 6,30, а физички радник у предшколском, основном и средњем образовању 9,28. На првом састанку са министарком Славицом Ђукић Дејановић смо били информисани да би за повећање коефицијента за

разредно старешинство на седам одсто коштало 1,7 милијарди динара. Ми смо тражили да тај додаток буде бар 10 одсто, јер су одељењске старешине носиоци васпитног рада и имају много обавеза. Међутим, нова уредба је дошла као шамар јер никакве промене нема, прича Илић за ‘Данас’.

Састанак који су сва четири репрезентативна синдиката имала у уторак са представницима Владе и Министарства просвете завршен је без договора о поправљању материјалног положаја запослених у образовању.

Чули су оно што је председник Србије Александар Вучић већ најавио: да ће плате од септембра бити веће за 5,5 одсто, а од јануара за додатних 10 одсто.

Упитана о томе да ли су задовољни повећањем плата од 5,5 одсто, Илић је рекла да је свако повећање добро,

али да ће оно износити око 4.100 динара и да ће када се повећају плате и осталима просвета поново остати испод републичког просека, док ће високо образовање остати и без тог повећања.

Како је рекла, повећање плате у јануару ће бити компресовано и повећањем минималца. Илић је истакла да су плате од јануара до маја ове године у односу на исти период претходне године ниже за 2,9 одсто.

- После протеста ћемо видети да ли ће нас неко позвати на преговоре, истакла је Илић.

Валентина Илић још каже да ће због раста минималне зараде за 17,8 одсто од 1. јануара свим категоријама запослених које су променом Уредбе сада нешто изнад минималца, већ од фебруарске плате опет морати да се врши корекција”.

Правилници о критеријумима и стандардима најзад усвојени

Пише: Николина Јанковић

Коначно је усвојен Правилник о критеријумима и стандардима за финансирање установе која обавља делатност основног образовања и васпитања. Нова регулатива је објављена у "Службеном гласнику РС" бр. 72 од 31. августа 2023. године и ступила на снагу већ наредног дана, 1. септембра.

Синдикат образовања Србије је на састанцима Радне групе за превенцију и спречавање насиља у систему образовања и васпитања дао, између осталих, и предлог да треба да повећати број стручних сарадника у основним и средњим школама, како би се активно радило на превенцији насиља по школама, што је наведеним правилником коначно и учињено.

ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

Повећан је број стручних сарадника (психолога и педагога), тако што ће од нове школске године 2023/2024. свака школа имати право на **једног извршиоца**, а само изузетно школе до седам (7) одељења могу имати 0,5 извршиоца - стручног сарадника. Зависно од потреба школе и програма који остварује стручни сарадник, поред педагога и психолога, може бити логопед, социјални радник, дефектолог или андрагог. Према претходном важећем тексту Правилника пре измене, школа до седам и мање одељења је имала 0,5 извршиоца на месту стручног сарадника, а школе од осам до 23 одељења - једног извршиоца. Школе које имају до 16 одељења изменама Правилника ће имати право на **једног извршиоца** на месту стручног сарадника, а са **17 одељења до 27 одељења - 1,5 извршиоца** (у претходном важећем тексту школе од 24 до 31 одељења су имале право на 1,5 извршиоца). **Од 28-36 одељења** школе ће имати право на **2 извршиоца** на месту стручног сарадника (претходно су имале право на два извршиоца школе које имају од 32 до 39 одељења). **Од 37 до 44 одељења** школе ће имати право на **2,5 извршиоца** на месту стручног сарадника (претходно су имале право на 2,5 извршиоца школе које имају од 40-47 одељења). **Од 45 до 52 одељења** школе ће имати право на **три извршиоца** на месту стручног сарадника (претходно су имале право на три извршиоца школе које имају од 48-55 одељења). **Од 53 до 60 одељења** школе ће имати право на **3,5 извршиоца** на месту стручног сарадника (претходно су имале право

на 3,5 извршиоца школе које имају од 53-63 одељења). **Од 61 до 68 одељења** школе ће имати право на **4 извршиоца** на месту стручног сарадника (претходно су имале право на четири извршиоца школе које имају од 64-71 одељења). **Од 69 до 76 одељења** школе ће имати право на **4,5 извршиоца** на месту стручног сарадника (претходно су имале право на 4,5 извршиоца школе које имају од 72-79 одељења). **Од 77 одељења и више** школе имају право на **пет извршилаца** (претходно су имале право на пет извршилаца када имају 80 и више одељења).

Такође, мењан је и број извршилаца на месту секретара и шефа рачуноводства, тако што ће сада основне школе имати право на једног извршиоца на месту секретара и шефа рачуноводства без обзира на број одељења, док је у претходно важећем Правилнику школа до 15 одељења имала право на 0,5 извршиоца на месту секретара и шефа рачуноводства, а тек са 16 одељења је имала право на једног целог извршиоца на месту секретара и шефа рачуноводства. Број референата за финансијско рачуноводствене послове је остао исти као и у претходно важећем тексту Правилника.

СРЕДЊЕ ШКОЛЕ

Такође, усвојен је и Правилник о изменама и допунама Правилника о критеријумима и стандардима за финансирање установе која обавља делатност средњег образовања и васпитања, а објављен је у "Службеном гласнику РС" бр. 72 од 31. 08. 2023. године и ступио су на снагу наредног дана, 1. септембра 2023. године.

Повећан је број стручних сарадника (психолога и педагога), тако што ће од нове школске године 2023/2024

свака школа имати право на **једног извршиоца без обзира на број одељења**, а само изузетно школе до седам (7) одељења могу имати 0,5 извршиоца - стручног сарадника. Према претходном важећем тексту Правилника, пре измене, школа до седам и мање одељења је имала 0,5 извршиоца на месту стручног сарадника, а школе од осам до 23 одељења - једног извршиоца. Школе ће изменама Правилника **до 16 одељења** имати право на **једног извршиоца** на месту стручног сарадника, а са **17 до 24 одељења - 1,5 извршиоца** (у претходном важећем тексту школе од 21 до 32 одељења су имале право на 1,5 извршиоца). **Од 25-40 одељења** школе ће имати право на **два извршиоца** на месту стручног сарадника (претходно су имале право на два извршиоца школе од 33 до 44 одељења). **Од 41 до 54 одељења** школе ће имати право на **2,5 извршилаца** на месту стручног сарадника (претходно су имале право на 2,5 извршиоца школе са 45-54 одељења). **Од 55 одељења и више** школе имају право на **три извршиоца** на месту стручног сарадника као и до сада.

Такође, измењен је и број извршилаца на месту секретара и шефа рачуноводства, тако што ће сада средње школе имати право на **једног извршиоца на месту секретара и шефа рачуноводства без обзира на број одељења**, док је у претходно важећем Правилнику школа до 11 одељења имала право на 0,5 извршиоца на месту секретара и шефа рачуноводства, а тек са 12 одељења је имала право на једног целог извршиоца на месту секретара и шефа рачуноводства. Број референата за финансијско рачуноводствене послове је остао исти као и у претходно важећем тексту Правилника.

Мала упутства за активисте (I део)

Пише: Б. В.

I ДЕО

Зашто је за запослене важно да учествују у процесу доношења одлука?

Учешће запослених у доношењу одлука једно је од цивилизацијских достигнућа двадесетог века, као резултат организоване синдикалне борбе и прихватања потребе подстицања хумане димензије рада, који је један од постулата заједнице европских народа и Европске Уније.

Током вишестолетијског развоја друштва, пораст продуктивности рада и стварање нових вредности није у исто време пратио и пораст личног и друштвеног положаја оних који су ту вредност стварали - запослених радника. Без обзира на различите економске теоријске основе развоја производње и привредног раста, као и неолибералне праксе којима смо сви изложени, глобалне кризе које се циклично јављају и њихове последице указују на потребу промене парадигме тог развоја. Једна од недовољно запажених је и све израженија потреба већег учешћа запослених у процесу доношења одлука, као један од начина да се људска димензија значајније укључи у свет стварања профита и могуће веће бенефите тих резултата и на њихов положај. За оне који су запослени у области која је у сфери јавног добра, а то је образовање, бенефит је виши квалитет образовања и уважавање оних који га стварају уз побољшање њиховог друштвеног положаја.

Бројна истраживања учешћа запослених у доношењу одлука указују да постоје значајни разлози којима се објашњавају бенефити учешћа запослених у процесу доношења одлука. Сви они важе и за запослене у образовању, с тим да за њих има и додатних позитивних ефеката.

- Учешћем запослених у доношењу одлука се исказује **уважавање запослених** који су задужени за реализацију задатака који су им поверени. Тиме се истиче и поверење у њихову стручност, компетентност и целовитост расуђивања и идеја у односу на могућности унапређења укупног окружења у ком реализују један од на сложенијих задатака - а то је квалитетно образовање нових генерација, тиме и будућности сваке земље.

- Сва досадашња истраживања су показала да је учешће у процесу доношења одлука једна од гаранција и да ће се те одлуке **успешније реализовати**. Сама чињеница да је неко питање и његови ставови уважени, подражавања и његов снажнији ангажман на реализацији тих одлука. Током протеклих деценија у већини земаља су се дешавале или су као константа у току

Мала упутства за синдикалне активисте имају за циљ да укажу на потребе и могућности повећања учешћа запослених у образовању у процесу доношења одлука - са практичног аспекта уз истицање битних момената који су анализирани током реализације пројекта.

реформе образовања. Неке од њих су значајнији захвати у образовни систем, који су изазов и за главне чиниоце - предлагаче тих промена, али и за запослене који треба да их примене. Анализе ефеката реформи образовања указале су да ниједна од њих није била успешна уколико у припреме и предлоге промена нису били укључени и просветни радници као "извођачи радова".

- Уважавање запослених кроз укључивање у процес доношења одлука има и додатну димензију, а то је **повећање задовољства послом**. Професионално опредељење за просветно занимање углавном није из лукративних разлога, јер је познато да ова професија није адекватно вреднована у већини друштава, без обзира на њен друштвени значај. Али је веома битно да, поред основног задатка - квалитетног рада са ученицима и студентима, сваки просветни радник има прилику да ојача своје самопоштовање тиме што ће се укључити у шири контекст и допринети унапређењу читаве делатности. Тиме се стиче додатни бенефит и повећава задовољство запослених, који се са више елана укључују у све активности које се реализују у образовању.

- Укључивање запослених у доношење одлука један је од начина и јачања **етоса школе (образовне установе)**, као важне димензије укупног образовног - васпитног рада у школи. Образовна установа као специфична институција је место учења, не само стицања знања из разних области науке и уметности, већ и место учења грађанским и животним вредностима. Зато је за евалуацију рада сваке образовне установе веома важна и укупна атмосфера у школи, односи међу запосленима и сарадња са свим другим ин-

ституцијама у окружењу. За позитивну атмосферу неопходно је учешће запослених у доношењу одлука и подстицање њиховог стваралаштва.

Све су ово елементи који су важни приликом подстицања запослених за учешће у доношењу одлука, али и за стварање услова да би до тога и дошло. Послодавци у образовању би, такође, требало да имају у виду све бенефите учешћа запослених у доношењу одлука у институцији, као и носиоци образовних политика у доношењу одлука на националним нивоима.

Синдикати, као најорганизованији облик представљања интереса запослених, у свом деловању у образовној институцији и на националном нивоу, у суштини својих активности, свакако, имају као један од битних елемената управо учешће у доношењу одлука. То учешће је негде регулисано законом, договорима, устаљеном праксом или другим правилима, али је саставни део синдикалног рада.

Поред подсећања на важност учешћа у одлучивању, на самом почетку ћемо се подсетити и **како се доносе одлуке**.

Одлучивање је процес који има своје фазе које је неопходно познавати да би и сам резултат био одговарајући, а битно је и да запослени у образовању и њихови синдикални представници, такође, имају у виду основне елементе тог процеса.

У основи, овај процес се састоји од свести о потреби доношења одлуке, припреме, доношења и реализације:

- на основу посматрања стања уочава се проблем,
- прецизно се дефинише проблем,
- дефинишу се циљеви,
- утврђују се алтернативни правци,
- прикупљају се информације,

- оцењују се алтернативе,
- изабере се једна алтернатива,
- спроводи се акција - примењује се одлука,
- анализирају се резултати примене одлуке.

Ови општи постулати су важни и у подстицању запослених у образовању да се у значајнијој мери укључе у процес доношења одлука. Некада је то краткотрајан процес где су резултати видљиви непосредно по завршетку акције, а у образовању је углавном реч о дуготрајнијим процесима који захтевају ангажовање више чинилаца различите друштвене моћи. Та неизвесност у временском трајању процеса махом је и разлог недовољног учешћа запослених и њихове неадекватне укључености у неку од фаза доношења одлука. Додатну неизвесност представља и несигурност да ли ће се усвојене одлуке и спроводити у пракси. За тај део процеса, такође, је потребно имати довољно капацитета свих учесника са јасно дефинисаним циљевима праћења резултата.

У образовању је важно имати почетну анализу стања на основу уоченог проблема. За такву врсту анализе потребно је ангажовати што више стручних, компетентних особа чији рад је неупитан и може да буде основ за дефинисање иницијатива за доношење одлука. У тој фази је веома важно користити све елементе који могу допринети квалитету анализе: ставове и политике европских институција, одговарајуће директиве које подржавају иницијативе, податке из међународне размене информација о истом или сличном проблему, упоредне анализе сличних образовних или школских и културних модела. На основу анализе припрема се иницијатива намењена социјалним партнерима и широкој јавности са предлозима доношења одлука.

Синдикати у образовању, као легитимни представници запослених, у процесу социјалног дијалога имају право и обавезу за покретање иницијатива и доношење одлука којима би се унапредио положај запослених. Пошто за саговорнике могу да имају представнике који су сагласни са иницијативом или је одбацују без озбиљног разматрања, неопходно је да синдикати у овој фази траже савезништва за своје предлоге. Могу их наћи у бројним организацијама које се у свом деловању баве образовањем, представницима родитеља, струковних организација и другим актерима на јавној сцени који својим деловањем могу оснажити иницијативу.

Сам процес усвајања одлуке може да буде дуготрајан, уколико претходно усвојеним процедурама није временски органичен, те и за ову фазу треба имати стрпљења, као и за будно праћење процеса. Ако је очекивана одлука усвојена, тиме је добијена прва фаза ове активности, али то не значи

и њену неминовну примену у пракси. Зато је важно да и сама одлука садржи све елементе праћења процеса реализације и одговорности за евентуалне пропусте или опструкције.

Сматрали смо потребним да се на самом почетку ових кратких упутстава подсетимо на ових неколико важних елемената за процес одлучивања, јер су у многим ситуацијама очекивања просветних радника и синдикалних активиста нереална у односу на брзину реализације њихових захтева. Већина је, углавном, спремна да се ангажује на уочавању и дефинисању проблема, што су веома важни први кораци, као и у дефинисању циљева. Но, касније активности препуштају члановима преговарачких тимова, члановима виших органа и њиховој вештини да обезбеде и доношење очекиваних одлука. Пошто те фазе подразумевају и учешће већег броја чинилаца, који углавном долазе из структура власти и државне администрације, потребно је стрпљење и јасан план инсистирања на садржајном и ефективном социјалном дијалогу. Уколико и дође до усвајања жељених одлука, то не значи и њихово аутоматско спровођење, с обзиром на то да су за реализацију задужене и друге структуре, које могу имати отпор према њиховој реализацији. Зато је неопходно и за ту фазу процеса имати јасан план и пратити реализацију.

Приликом посматрања стања и уочавања проблема који тражи акцију, већина синдикалних активиста се везује за стање у радној средини које им је највише познато и упоређивање са окружењем које им је блиско. Уочавање промена које не иду у корист запослених и недостатак позитивних инпута углавном се крећу до националног нивоа и дефинисања и реализације образовних политика којима су непосредно изложени.

Међутим, свака врста активности националних доносилаца образовних политика је повезана са европским политикама - за чланице Европске уније по дефиницији, а за земље кандидате такође, без обзира што још нису чланови ЕУ, али све прописе и законе хар-

монизују са онима у ЕУ у дуготрајном процесу приступања чланству у ЕУ.

Зато је у синдикалном деловању веома важно ослонити се на одговарајуће ставове, препоруке и дефинисане политике релевантних европских институција, јер оне и представницима власти и синдикатима представљају основ за дефинисање националних политика. Ти механизми функционишу ефикасно на нивоу представника влада, а нема разлога да не функционишу и у деловању синдикалних организација. То је један од најважнијих разлога зашто чланови синдиката и запослени у образовању морају бити упознати са порукама европских институција везаним за образовне политике и социјални аспект положаја запослених.

Да би овај задатак синдикати остварили, та порука треба да буде упућена свим члановима, као и запосленима. То подразумева да синдикати образовања имају довољан капацитет да у свој рад уврсте и сазнања из рада европских институција и да активно учествују у раду међународних организација као месту сусрета и размене информација и искустава. Оним синдикатима који још немају развијен тај сектор рада може се помоћи, између осталог и кроз реализацију оваквих пројеката. Према оценама учесника, до сада добијене информације свакако су оправдале основне циљеве пројекта.

II ДЕО

Европски оквир за учешће у процесу доношења одлука

Европски оквир за учешће запослених у процесу доношења одлука првенствено се односи на **Директиве ЕУ за информисање, консултације и учешће**. Пошто су ове Директиве саставни део Уговора о функционисању ЕУ, можемо их сматрати традиционалним и темељним вредностима, не само за земље чланице ЕУ, већ и за земље кандидате.

Право радника на информације и консултације кроз директиве и мере подршке су у основи Европске социјалне политике, која подразумева унапређене животне и радне услове, одговарајућу социјалну заштиту, висок

ниво запослености и борбу против искључивања.

Потреба и промоција учешћа запослених истиче се од 1989. године, али је због отпора правни основ за националне нивое био Споразум о социјалној политици увршћен у Амстердамски уговор 1997.

Најважнија Директива која се односи на информисање и консултације је Директива 2002/14/ ЕЦ, са минимумом стандарда који штите раднике и њихово право да буду информисани и консултовани о економској ситуацији и питањима запослености која утичу на њихово радно место.

Ова Директива је веома важна за све запослене раднике, али је изостала њена примена на запослене у јавној администрацији.

Запослени у образовању могу да се позову на примену ове Директиве (која је обавезујућа за све чланице ЕУ), уколико се њихово право на информисање и консултације не поштује, али остаје отворено питање статуса запослених у образовању. У неким земљама (или њиховим деловима) запослени у образовању имају статус државних службеника (**public service worker**) и самим тим су им ускраћена или смањена нека од права која се односе на друге запослене. Европски парламент је у неколико наврата усвојио резолуције којим се тражи укључивање запослених у доношење одлука, као и укључивање запослених у јавном сектору у процес информисања и консултација.

Позив је поновљен и 2014. у резолуцији о Европском семестру за координацију економске политике, а у резолуцији о Европском стубу социјалних права, Парламент поново истиче вредност укључености радника у процес доношења одлука.

Европски стуб социјалних права је један од најважнијих докумената Европске Уније у вези са социјалним правима, а тиме и правима радника, усвојен 2017. године, за време тзв. Јункерове комисије.

Ново руководство ЕУ под председавањем Урсуле фон ден Лајен, такође је изразило посвећеност темељним вредностима на којима почива ЕУ. Ти-

ме су успостављени нови механизми подршке остваривању социјалних права, која су угрожена и економском кризом и порастом механизма подршке крупном капиталу на уштрб европских социјалних вредности, а од прошле године и до сада недоживљеном кризом изазваном пандемијом вируса COVID-19, који је читав свет, а и Европу ставио на додатна искушења практичне примене социјалних права и солидарности.

Стуб социјалних права предвиђа нова и ефикаснија права за грађане, дефинисане кроз 20 принципа структурисаних око три категорије:

- једнаке могућности и приступ тржишту рада,
- фер радне услове (транспарентни и предвидљиви радни услови),
- социјалну заштиту и инклузију.

Ове групе питања су се нашле и у Европском семестру 2019. године и готово половина препорука за сваку земљу се односи на питања запослености, образовања и социјалних питања.

За све организације учеснице у реализацији пројекта важно је истаћи потребу да запослени у образовању и чланови синдиката буду упознати са основним ставовима и достигнућима европских институција, који се односе на учешће запослених у доношењу одлука и могућностима унапређења. Европске директиве усваја Европска комисија и требало би да се нађу у националним законодавствима, Европ-

ски парламент усваја резолуције са препорукама, а Европски стуб социјалних права генерални политички оквир деловања. Анализе примене ових одлука и препорука на националним нивоима могу да допринесу бољем разумевању механизма могућег утицаја на промену стања.

На пример, примена Директиве о информисању и консултовању наишла је на резерву код једног броја земаља, јер је предвиђено да се у примени

оснивају Савети запослених, који би у комуникацији са руководством остваривали то право. Резерве су изразили и послодавци, неспремни за такво регулисање ове материје, али и синдикати, сматрајући да се тиме умањује или заобилази њихова улога.

У недостатку законске регулативе на националном нивоу, којом се дефинише право на информисање, консултовање и учешће у доношењу одлука, синдикати са својим делокругом рада и овлашћења, у пуном капацитету треба да користе те могућности.

Поред директива, резолуција Европског парламента и Европског стуба социјалних права, неоправдано је ван пажње запослених у образовању (и њихових синдиката) остао механизам **Европски семестар за координацију економске политике**. Ова активност се односи на чланице ЕУ, али и земље кандидати имају сличне механизме који разматрају сличне или идентичне теме са истим исходима. Свака држава чланица има национални тим за сарадњу са Европским семестром, који разматра националне препоруке, које се добрим делом односе на улогу образовања и запослених са веома конкретним мерама које се морају спроводити и о њима извештавати сваке године. Тако да је већина одлука и препорука националних влада заснована на специфичним препорукама за сваку земљу. Представници запослених и посебно синдикати, треба да нађу начин да буду укључени у ове националне тимове и да буду информисани о ставовима и препорукама, као и да искористе могући утицај на доношење одлука.

/Наставак у следећем броју/

Синдикална солидарност на делу

Пише: Борка Вишнић

Током летњих месеци ове године велики део нашег региона захватиле су до тада незабележене олује са катастрофалним последицама. Словенију су задесиле поплаве у којима су, нажалост, изгубљени и људски животи. Многи становници су у поплавама изгубили све што су до тада стварали, са уништеним кућама онемогућен им је нормалан живот.

Као и увек до сада, словеначки синдикат образовања SVIZ је организовао добровољну акцију прикупљања помоћи за своје чланове, од којих су неки изгубили и своје ближње.

Темељ деловања синдиката је синдикална солидарност, те су се и овог пута чланови и органи одазвали том позиву. У акцију прикупљања помоћи укључили се и Синдикат образовања Србије, као и у сличним ситуацијама.

Акција прикупљања средстава још траје, па се и наши чланови, поготово

они који имају развијену сарадњу са регионалним организацијама SVIZ, могу укључити у донарање средстава.

Након завршетка акције, комисија формирана за ту сврху ће пратити и надзирати расподелу средстава.

Инструкција за уплату помоћи:

IBAN: SI56 022220257396053

SWIFT/BIC: LJBAS12X

Svrha uplate "SOLIDARNOST POPLAVE"

BANKA:

NLB D.D. QUBQANA

TRG REPUBLIKE 2

1000 LJUBLJANA

VLASNIK RAČUNA:

SVIZ SLOVENIJE

ORAŽNOVA ULICA 3

1000 LJUBLJANA

Јанка Такева и даље председник СЕБ

Пише: Валентина Илић

Од 6. до 8. јула 2023. године у Софији је одржан Конгрес Синдиката бугарских учитеља на којем су присуствовале делегације из око 40 земаља региона и целог света. Дан пре почетка Конгреса био је посвећен округлом столу са темама "Улога вештачке интелигенције у образовању" и "Зелене школе", пројекат у којем је наш синдикат заједно са румунским синдикатом био укључен.

Представници синдиката из региона бивше Југославије и наш синдикат су ван протоколарних дешавања утврдили заједничке проблеме у вези односа са савезима којима припадају, те колективним уговорима који се примењују на све запослене (који су бенефити чланства у синдикатима?), затим проблеме недостатка просветних кадрова, проблеме у предшколској итд.

Јанка Такева, дугогодишња председница овог бугарског синдиката је поново изабрана за председницу, што је показатељ континуитета утврђених смерница ове велике организације.

СОС су представљале председница Одбора предшколаца СОС Мерлин Трајковић и председница СОС Валентина Илић.

Како до атрактивности наставничке професије

Пише: Б. В.

Европска организација синдиката ETUCE донела је крајем прошле године одлуку о покретању широке кампање са главним питањем - како унапредити атрактивност наставничке професије. Полазећи од алармантних података о све израженијем недостатку наставника у многим европским земљама, као и питањима регрутовања и задржавања квалификованих кадрова у образовању, на истом задатку нашли су се социјални партнери - синдикати и европска организација послодаваца у образовању.

Основни задатак је како обезбедити квалитетно образовање и створити услове за реализацију све комплекснијих захтева у новим условима образовања, за шта су потребни квалификовани кадрови којих је све мање. Овим питањима бави се и Европска комисија која атрактивност наставничке професије дефинише као "сет карактеристика који је чине релативно привлачном обученим кандидатима у односу на друге професије које захтевају исти ниво квалификација и који охрабрују компетентне наставнике да остану у професији". У светлу садашњих изазова изазваних глобалном пандемијом и могућности које даје дигитална и зелена транзиција, и синдикати и послодавци у образовању су посвећени промоцији атрактивности наставничке професије у Европи, као делу квалитетних и инклузивних образовних система. После заједничке декларације усвојене 2018. о значају и вредности наставничке професије, покренут је и пројекат за промоцију социјалног дијалога у циљу суочавања са изазовима будућности образовања и положаја професије. Циљ је да се усвоји заједнички оквир за акцију у образовном сектору, који би био први таквог карактера у Европском

комитету за секторски социјални дијалог у образовању. Мере које буду предложене морају бити успешне, инклузивне и одрживе. То може уколико се широм европског простора подигне свест о вредности и значају наставничке професије, у институцијама образовања које су инклузивне, оријентисане на учење и одрживе.

Ова тема била је и једна од најважнијих на Специјалној конференцији ETUCE прошле године у Лијежу, на којој је усвојен документ који дефинише политику синдиката и наводи 10 кључних активности које треба да допринесу подизању статуса и унапређивању привлачности наставничке професије. На основу тога усвојен је план двогодишње кампање (2023 - 2024) широм европског региона. Кампања обухвата све професионалце у образовању који раде у свим секторима образовања, обраћа се доносиоцима одлука, властима у образовању, послодавцима у образовању, наставницима и другом педагошком особљу на националном, регионалном и локалном нивоу. Кампања, такође, тражи савезништва укључивањем и других релевантних чинилаца у образовању, као што су родитељи и ученици.

Којих је то 10 кључних тачака?

1. Осигурати професионалну аутономију и академске слободе,
2. Посвећеност сарадничком и колегијалном руковођењу у образовном естаблишменту и системима,
3. Обезбеђивање пристojних плата - укључујући указивање на било које неједнакости у платама,
4. Осигурати одрживе радне услове и промовисати добробит наставника,
5. Контрола претераног радног оптерећења и радних часова,
6. Стварање квалитетних улазних активности и праксе задржавања на послу,
7. Осигурати право на квалитетно и инклузивно почетно образовање и континуирано стручно усавшавање,
8. Решавање проблема једнакости и изазова разноврсности у наставничкој радној снази,
9. Промовисање и посвећеност социјалном дијалогу,
10. Оснаживање наставничке професије.

Европска организација синдиката образовања је позивала све организације чланице на активно ангажовање у овој кампањи и да доставе своје предлоге, идеје за заједничке акције широм региона и у њиховим синдикалним активностима.

Синдикално перо

БОРКА ВИШНИЋ и МИОДРАГ КАМПЕРЕЛИЋ ● Телефон: (011)32-33-229 ● Тираж: 4000 ● www.sind-obr.org.rs ● E-mail: obrazovanje@sindikatsr.rs ● Графичка припрема: ДИМИТРИЈЕ ПАВЛОВИЋ ● Штамп: СИГНЕТА - Београд

Издавач: СИНДИКАТ ОБРАЗОВАЊА СРБИЈЕ, Дечанска 14, 11000 Београд ● Главни уредник: ВАЛЕНТИНА ИЛИЋ ● Уредник: САША ЛУКОВИЋ ● Редакцијски колегијум:

Издавач: СИНДИКАТ ОБРАЗОВАЊА СРБИЈЕ, Дечанска 14, 11000 Београд ● Главни уредник: ВАЛЕНТИНА ИЛИЋ ● Уредник: САША ЛУКОВИЋ ● Редакцијски колегијум:

CIP - Каталогизација у публикацији Народна библиотека Србије, Београд 331.105.44(497.11)

СИНДИКАЛНО перо : лист Синдиката образовања Србије / главни уредник Валентина Илић. - Год. 1, бр. 1 (2001)- . - Београд : Синдикат образовања Србије, 2001- (Београд : Сигнета). - 30 цм Месечно. ISSN 1451-7574 = Синдикално перо COBISS.SR-ID 120073740

Средња школа "Краљ Петар I" - Топола

Средња школа "Краљ Петар I" је основана у Тополи у септембру 1925. године под називом Занатско-трговачка школа. Током читавог века запослени у Установи су се трудили да одговоре на потребе тржишта и образују ученике различитих образовних профила. Све је почело трговачким занатом, да би 1962. године дошло до разврставања смерова и образовних профила, којих је једном тренутку било и више од двадесет, а у септембру 1964. године долази до формирања гимназије. Спајањем у средњошколски центар створена је јединствена образовна установа која је покрила све, до тада, у Тополи заступљене средњошколске профиле и смерове, укључујући и гимназију. Данашњи назив Школа носи од 2004. године.

У овој средњој школи данас наставу похађа око 640 ученика, а имају могућност да се одреде за трогодишње или четворогодишње школовање између

шест образовних профила: општа гимназија, гимназија језички смер, ветеринарски техничар, пољопривредни техничар, машинбравар и аутомеханичар.

Поред кабинета за физику, хемију, математику, биологију, библиотеке са 15.000 књига, сале за физичко, машинске радио-

нице, Школи припада 50 хектара обрадивог земљишта, које користе ученици и професори за извођење практичне наставе.

У оквиру Школе је пре четири године основана ђачка задруга "Опленачка визија 2019", како би ђаци уз помоћ стеченог знања и практичне наставе припремали финални производ, а зарађени новац улагали у даљи развој Задруге. То је препознано и Министарство просвете донирајући новац да се у ту сврху комплетно опреми једна учионица.

Запослени у овој школи с поносом истичу настојање да у позитивној и мотивишућој атмосфери, уз примену савремених метода наставе и практичне примене наученог, ученицима прене-су потребна знања и пруже им сигурну основу за њихово даље школовање и рад у струци.

Р. С. П